

Тайынша Маңы

Тайынша аудандық қоғамдық-саяси газеті
2006 жылдың 3 ақпанынан шыға бастады

№ 49 (960) 10 қараша 2023 жыл

facebook.com/tainsha.tany

http://tainshatany.kz

tainsha_tan@list.ru

ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙ АРАСЫНДАҒЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ ТАРИХЫ БАЙ ЖӘНЕ БОЛАШАҒЫ ЖАРҚЫН

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Известия» газетіне берген сұхбаты:

– Жақын күндері Сіз Ресей Президенті Владимир Путинмен келіссөз жүргізесіз. Соңғы уақытта сіздер тұрақты кездесіп жүрсіздер. Атап айтар болсақ, 7 қазанда Мәскеуге сапармен келдіңіз, 13 қазанда Бішкекте өткен ТМД-ға мүше мемлекеттер басшыларының кеңесіне қатыстыңыздар. Сол жерде де Ресей Федерациясының Президентімен жүздестіңіз. Екі ел арасындағы қатынастардың дамуына қандай баға бересіз? Алдағы келіссөздер барысында нендей мәселелерге баса мән беріледі?

– Шын мәнінде, біздің Владимир Владимирович Путинмен кездесуіміз тұрақты сипат алып келеді. Бұл Қазақстан мен Ресей арасындағы қатынастардың мән-мазмұны бай әрі жоғары деңгейде екенін айқын көрсетеді. Екіжақты кездесулерде немесе интеграциялық бірлестіктер аясындағы көпжақты келіссөздерде болсын, талқылайтын мәселе жеткілікті. Ресей Президенті – барлық саладан жан-жақты хабардар әрі білікті тұлға. Оның жанандық және өңірлік процестерге көзқарасы көп жағдайда қазіргі әлемдік ахуалға ықпал етеді.

Сындарлы саясат және өзара тиімді нәтижеге ұмтылыс – Қазақстан мен Ресей диалогының негізгі ерекшелігі. Біз әрдайым ресейлік серіктестеріміздің ұстанымына назар аударуға тырысамыз, олар да біздің пікірімізді ескереді.

Өзіңізге мәлім, биыл ХХІ ғасырдағы тату көршілік және одақтастық туралы шартқа қол қойылғанына 10 жыл толады. Қазақстан мен Ресей халықтары арасындағы достықтың тарихы тереңде жатыр, ғасырлар қойнауынан тамыр тартады. Дегенмен 2013 жылы қол қойылған мемлекетаралық шарттың символдық мәні зор. Өйткені бұл қазақ-орыс байланыстарының келешегіне жол ашады. Елдеріміз арасындағы тату көршілік және одақтастық қатынастарға негізделген ынтымақтастықтың тарихы бай және болашағы жарқын деп бағалаймын.

Ресей Президентімен Астанада өтетін алдағы кездесудің күн тәртібі өте ауқымды. Біз екіжақты саяси, сауда-экономикалық, мәдени-гуманитарлық ықпалдастық мәселелерін жан-жақты талқылаймыз деп жоспарлап отырмыз. Халықаралық ұйымдар мен интеграциялық құрылымдар аясындағы байланыстардың аспектілерін де қарастырамыз. Әлемдегі ахуалдың қазіргі жай-күйі мен даму перспективалары жөнінде пікір алмасамыз.

Сонымен қатар Өңіраралық ынтымақтастық форумына қатысамыз. Бұл – аймақтар мен екі ел кәсіпкерлері арасындағы тікелей байланыстарды нығайтуға ықпал ететін бірегей әрі өте тиімді формат. Биыл Қазақстанның Қостанай қаласында аталған жиын 19-шы рет өткізіледі. Іс-шараның тақырыбы – ауыл шаруашылығы саласындағы ынтымақтастық. Форум Ресей Президентінің Қазақстанға алдағы сапары секілді табысты өтеді деп сенемін.

– Қазан айында Сіз Владимир Путинмен және Шавкат Мирзиёевпен бірге Ресей газын Қазақстан аумағы арқылы Өзбекстанға тасымалдау жобасын іске қосу рәсіміне қатыстыңыз. Сіздің еліңіз үшін бұл бастама қаншалықты маңызды? Қазіргі уақытта Ресеймен бірлесу тағы да қандай ірі экономикалық және инвестициялық жобалар жүзеге асырылып жатыр? Жуық арада қандай жобалар қолға алынбақ? Сіздің ойыңызша, мұнай-газ және бейбіт мақсатта қолданылатын атом салаларындағы ықпалдастықтың даму перспективалары қандай?

– Газ саласы мемлекеттеріміздің орнықты әлеуметтік-экономикалық прогресінде ерекше рөл атқарады. Сондықтан Ресейдің көгілдір отын тасымалдау ісі жобаға қатысушы барлық тараптың мүддесіне сай келеді. 7 қазанда іске қосылған бұл жоба Қазақстанның газ тасымалдау инфрақұрылымын кеңейтуге және жаңғыртуға, Орталық Азияның аймақтық тұрақтылығы мен энергетикалық қауіпсіздігін нығайтуға, елдеріміздің өндірістік дамуына, бизнес-ахуалды жақсартуға, сондай-ақ азаматтардың тұрмыс деңгейін арттыруға тың серпін береді.

Біз өзіміздің транзит әлеуетімізді толыққанды пайдалануға мүдделіміз және Ресей газын тасымалдау көлемін одан әрі ұлғайтуға дайынбыз.

Биыл 1 қарашада өткен Халықаралық газ форумында Қазақстан Үкіметі мен «Газпром» арасында Стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды. Бұл – 15

жылға дейінгі кезеңді қамтитын өзара тиімді серіктестік жоспарын әзірлеуге және жүзеге асыруға бағытталған ұзақмерзімді құжат.

Қазақстан мен Ресейдің мұнай саласындағы ынтымақтастығы бұрыннан табысты дамып келеді. Елімізде «Лукойл» және «Татнефть» сияқты ресейлік концерндер жемісті жұмыс істеп жатыр.

Биыл ақпан айында «ҚазМұнайГаз» бен «Лукойл» Каспий теңізінің қазақстандық бөлігіндегі «Қаламқас теңіз», «Хазар», «Әуезов» кен орындарын игеру жобасы бойынша бірқатар келісім жасады.

Бұдан бөлек, 2022 жылы «Kazakhstan Petrochemical Industries (KPI)» мұнай химиясы кешенінің құрылысы аяқталды. Ол әлемде полипропилен өндіретін ең ірі он кәсіпорынның қатарына кіреді. Аталған жобаға ресейлік «Сибур» компаниясы да қатысады.

2022 жылы Саран қаласында «Татнефть» компаниясының қатысуымен автомобиль дөңгелектерін шығаратын «KamaTyresKZ» зауыты салынды.

Екі елдің аумағы арқылы тасымалданатын мұнайдың үлесі айтарлықтай зор. Қазақстан мұнайының 80 пайызға жуығы Ресей аумағы арқылы (Каспий құбыр желісі консорциумы) сыртқы нарыққа экспортталады.

Сол сияқты Ресей мұнайы Қазақстан аумағы арқылы ҚХР-ға жеткізіледі. 2033 жылға дейінгі кезеңде 100 миллион тоннадан астам Ресей мұнайын тасымалдау жоспарланып отыр.

Бейбіт мақсатта қолданылатын атом саласындағы ықпалдастық – энергетикалық ынтымақтастығымыздың негізгі бағытының бірі.

Елімізде АЭС салуға қатысты түрлі пікір айтылып жүр. Бір жағынан, Қазақстанның атом энергетикасын дамыту әлеуеті мол. Еліміз табиғи уран өндіру көлемі жөнінен әлемде бірінші орын алады. Сондай-ақ ядролық отын компоненттерін өз елімізде өндіреміз және уранды изотопты байыту жөніндегі қызметтерге қол жеткізе аламыз. Үлбі металлургия зауытының базасында Қытайдың атом электр станциялары үшін дайын ядролық отын шығарылады.

Екінші жағынан, көптеген азаматтар мен сарапшылар атом станциясының қауіпсіздігіне күмән келтіреді. Семей ядролық сынақ полигонының ауыр қасіретін ескерсек, мұны түсінуге болады. Қазақстан аумағында АЭС салу мәселесінде Ресей тарапының жәрдем беру ұсынысын

жоғары бағалаймыз. Әйтсе де АЭС құрылысы жөніндегі түпкілікті шешім референдум қорытындысы бойынша қабылданады.

Мен 2019 жылғы сайлауалды бағдарламада аса маңызды стратегиялық проблемаларға қатысты шешім референдум арқылы қабылданады деп мәлімдеген едім.

Инвестициялық ынтымақтастық туралы сауалыңызға орай мына нәрсені айтқым келеді. Соңғы 18 жылда Ресейден Қазақстанға келген тікелей инвестицияның жалпы көлемі 20 миллиард доллардан асты. Өз кезегінде, Қазақстанның Ресейге құйған инвестициясы 6 миллиард долларға жуықтады.

Инвестициялық ықпалдастықтың осылайша оң қарқын алуына өндірістік кооперацияның да септігі тиді. Оның аясында екі елдің бизнес субъектілері жалпы сомасы 33,5 миллиард доллар болатын 143 бірлескен жобаны жүзеге асырып жатыр.

Жалпы сомасы 3,2 миллиард доллар болатын 30 маңызды жоба сәтті іске қосылды. Қазіргі кезде машина жасау, металлургия және химия өнеркәсібі секілді экономиканың маңызды салаларында 40 жоба жүзеге асырылуда. Олардың жалпы құны 16,6 миллиард долларды құрайды әрі 15 мыңнан астам адамды жұмыспен қамтиды.

Бір сөзбен айтқанда, Қазақстан-Ресей ынтымақтастығын дамыту үшін бұл бағытта мол әлеует бар.

– Батыс елдері бұрын-соңды болмаған мөлшерде санкция салды. Бұл шектеулер көлік-логистика саласына да әсер етеді. Соған қарамастан Ресей мен Қазақстанның аталған саладағы ынтымақтастығы табысты өркендеп келеді. Мысалы, екі ел «Солтүстік – Оңтүстік» көлік дәлізін дамытып отыр. Осы бағыттағы ықпалдастықтың келешегіне қандай баға бересіз?

– Қазақстанның теңізге шығатын жолы жоқ. Сондықтан Парсы шығанағындағы айлақтарға дейін жетіп, одан әрі Үндістанға шығатын «Солтүстік – Оңтүстік» көлік дәлізі зор мүмкіндіктерге жол ашады әрі еліміздің экономикалық дамуын өрге сүйрейтін локомотивтің біріне айнала алады.

Аталған бағыт Еуразия құрлығындағы көлік қатынастарының құрылымын, тіпті кооперация мен өзара қарым-қатынас деңгейін түбегейлі өзгертуі мүмкін.

«Солтүстік – Оңтүстік» дәлізін дамыту мақсатында тараптар инфрақұрылымды жаңғырту, терминалдардың қуаты мен жылжымалы құрамның санын арттыру, әкімшілік кедергілерді алып тастау және тасымалдаушыларға қолайлы жағдай жасау үшін үйлесімді жұмыс жүргізіп келеді.

Қазақстан мен Ресейдің өзара көлік байланысын, соның ішінде «Солтүстік – Оңтүстік» бағытын нығайту, сайып келгенде, өзара сауда мен инвестиция көлемінің ұлғаюына оң ықпал етері сөзсіз.

Бүгінде халықаралық ынтымақтастық бағытында көлік-логистика саласының маңызы артып келеді. Шын мәнінде, әлемде көлік бағдарларына, логистикаға бақылау орнату үшін қызу бәсеке жүріп жатыр. Қазіргі кезде Еуразияның жаңа көлік құрылымы қалыптасуда. Мұны ойдағыдай жүзеге асырсақ, қатысушы тараптардың бәрі де экономикалық әрі саяси пайдаға кенелмек.

Физикалық инфрақұрылымнан бөлек, тауар транзитіне арналған ортақ цифрлық жүйені қалыптастыру үшін нақты шешімдер әзірлеу өте маңызды. Ол сенімді әрі қолдануға оңай, озық цифрлық технологияларға негізделген шешім болуға тиіс.

Қазақстан бар мүмкіндігі мен ресурсын жұмылдырып, сенімді логистикалық хаб ретінде қызмет көрсетеді. Тасымалданатын жүк көлемін арттыру үшін өз аумағымыздағы теміржол және автомобиль жолдарының талапқа сай келмейтін тұстарын реконструкциялауға әзірміз.

– 13 қазанда Бішкекте өткен ТМД мемлекеттері басшылары кеңесінің кезекті отырысында Орыс тіліне қатысты халықаралық ұйым құру туралы шартқа қол қойылып, Жарғысы бекітілді. Бұл құрылымды құру жөнінде Өзіңіз бастама көтергеніңіз белгілі. Жалпы, ұйым қызметінен не күтесіз? Қазақстан мен Ресейдің мәдени-гуманитарлық саладағы, соның ішінде ТМД аясындағы ықпалдастығы келешекте қалай дамиды деп ойлайсыз?

(Жалғасы 2-бетте).

ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙ АРАСЫНДАҒЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ ТАРИХЫ БАЙ ЖӘНЕ БОЛАШАҒЫ ЖАРҚЫН

(Жалғасы. Басы 1-бетте).

— Ортақ мәдени-гуманитарлық кеңістік Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығын біріктіруші маңызды фактор болған әрі алдағы уақытта да солай қала береді. Бұл бағыттағы өзара тиімді ынтымақтастығымыздың табысты болуына бірден-бір себеп — ТМД елдері халықтарының тілдері мен орыс тілінің үйлесімді әрі теңгерімді дамуы.

Бүгінде БҰҰ-ның ресми тілдерінің бірі саналатын әрі халықаралық тіл мәртебесіне ие орыс тілі — мемлекеттеріміз арасындағы достық қарым-қатынасқа демеу болатын ұйыстырушы фактор. Сондай-ақ өңірлік кооперацияны, ынтымақтастық пен өзара сенімді нығайтатын пәрменді құрал рөлін атқарып отырғаны жасырын емес. Мұны ешкім жоққа шығара алмайды деп ойлаймын.

Орыс тілі жөніндегі халықаралық ұйым құру туралы бастама көтерген кезде мен әлемдік тәжірибені де басшылыққа алдым. Кезінде француз, неміс, испан және басқа да тілдерді дамыту үшін осындай халықаралық ұйымдар құрылған.

Мына нәрсеге баса назар аударғым келеді. Орыс тіліне қатысты халықаралық ұйым құру идеясы ТМД елдерінің, соның ішінде Қазақстанның мемлекеттік тіл саясатына балама жасау ниетінен туған жоқ. Ұйымның құқықтық субъект ретінде танылуы және оған ТМД-ға мүше емес өзге мемлекеттердің қосылуына ашық болуы маңызды.

Биыл ТМД аумағында Орыс тілі жылы болып жарияланды. Мұның символдық мәні зор. Санкт-Петербург Достастық елдерінің 2023 жылғы мәдени астанасы болды. Ол ТМД елдері арасындағы мәдени байланыстардың нығаюына зор үлес қосты. Бұл ретте екіжақты мәдени-гуманитарлық қарым-қатынастар Қазақстан мен Ресей арасындағы ынтымақтастықтың маңызды бағыты болып қала береді.

Соңғы кездері бұл саладағы ықпалдастығымыз айтарлықтай жандана түсті. Қазақстанда және Ресейде екі елдің мәдениет күндері, Қазақстан немесе Ресей киносының күндері ұйымдастырылып тұрады. Биыл өтіп жатқан «Орыс маусымы» жобасы елімізде көрермен ықпалына бөленді. Сонымен қатар шығармашылық білім беру, музей-кітапхана ісі салаларындағы ынтымақтастығымыз нығайып келеді. Қазақстанның әртүрлі мен шығармашылық ұжымдары Ресейде ұйымдастырылатын мәдени іс-шараларға белсенді түрде қатысады.

Өзара құрмет пен екі елдің мүддесіне сай келетін осынау игі дәстүр келешекте де жалғасады деп сенемін. Қазақ мәдениетін әлемге таныту, сонымен қатар Ресейдің өзіне тән ерекше мәдениетін жақынырақ білу біз үшін маңызды.

Жалпы, ТМД ұйымының отыз жылдық қалыптасу кезеңінде мәдениетаралық диалог Достастық кеңістігіндегі мәдени және гуманитарлық ортақ құндылықтарды тарату ісінде маңызды рөл атқарғаны сөзсіз. Бұл бағытты ТМД-ның рухани бірлігінің арқауы, елдеріміз мен халықтарымыздың арасын жалғаған «алтын көпір» деп санаймын.

— **Қазақстан Республикасында кейінгі кездері Ресейдің бірқатар жоғары оқу орнының (МИФИ, Губкин атындағы Мұнай және газ РМУ) филиалдары ашылды. Екі ел арасында орта, кәсіптік және бастауыш білім салаларындағы ынтымақтастықты кеңейту жөнінде қандай жоспарлар бар?**

— Қазіргі уақытта Ресейде 60 мыңнан астам қазақстандық студент білім алып жатыр. Бұл өзге елдермен салыстырғанда әлдеқайда көп.

Бұдан Ресей жоғары оқу орындарының білім әлеуеті жоғары әрі сұранысқа ие екенін байқауға болады. Сонымен қатар мұндай таңдау жасауға территориямыздың жақындығы, тілдік кедергінің жоқтығы, оқу ақысының қолжетімділігі, оқытушылар құрамының біліктілігі, көптеген білім ордасының кеңес кезеңінен бері қалыптасқан беделі мен атағы ықпал етті.

Қазақстанда техникалық бейіндегі шетелдік жетекші оқу орындарының филиалдарын ашу жұмыстары жүргізіліп жатыр. Биыл еліміз Қазақстан мен Ресей үкіметтері арасында жасалған Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру мекемелерінің филиалдарын тең негізде құру және олардың қызметі туралы келісімді ратификациялады.

Соның нәтижесінде Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ базасында МИФИ филиалы, С. Өтебаев атындағы Атырау мұнай және газ университеті базасында И.М. Губкин атындағы Ресей мемлекеттік университетінің филиалы ашылды. Келесі жылы М.Х. Дулати атындағы Тараз өңірлік университетінің жанынан Д.И. Менделеев атындағы Ресей химия-техникалық университетінің филиалын ашу жоспарланып отыр.

Халықтарымыздың тарихи және мәдени жақындығын ескерсек, орта білім беру саласындағы ынтымақтастықты кеңейтуге екі тараптың да қызығушылығы бар. Қазақстанның оңтүстік облыстарында Қазақстан-Ресей бірлескен білім беру мекемелерін ашу жөнінде келіссөздер жүргізіліп жатыр.

Бұл ретте біз Ресейдің Қазақстанмен шекаралас, қандастарымыз көп тұратын облыстарында осындай мектептер ашуға мүдделіміз.

— **Қазіргі уақытта Қазақстан Шанхай ынтымақтастық ұйымына төрағалық етіп отыр. Осы Ұйымның аясында елдеріміздің өзара ықпалдастығы қалай өрбиде? Астана үшін ШЫҰ қызметіндегі қандай салалар басымдыққа ие?**

— Ең алдымен, Қазақстан Шанхай ынтымақтастық ұйымының тең құрылтайшысы екенін атап өткім келеді. ШЫҰ — біз үшін көпжақты өңірлік диалогты дамытатын басым бағыттың бірі.

Жиырма жылдан астам уақыт бойы табысты жұмыс істеп келе жатқан Ұйым қазіргі таңда күн тәртібі ауқымды әрі беделді көпжақты платформаға айналды. Бүгінде орасан зор саяси-экономикалық, адами және мәдени әлеуетке ие Шанхай ынтымақтастық ұйымын, шын мәнінде, аймақтағы қауіпсіздіктің кепілі, өзара тиімді экономикалық ықпалдастықтың ауқымды кеңістігі және мәдени байланыстардың сенімді дәнекері деп атауға болады.

Бұл туралы биыл шілде айында өткен ШЫҰ саммитінде айттым. Біздің ойымызша, қазіргідей күрделі геосаяси және геоэкономикалық жағдайда сенімге, өзара тиімді мүддеге, теңдікке арқа сүйейтін, мәдениеттердің әралуандығына құрметпен қарайтын және қатар дамуға ұмтылатын «Шанхай рухының» мызғымас іргетасын нығайтуға басымдық беру керек.

Бұл ретте Қазақстан үшін ШЫҰ-ға төрағалық ету — зор мәртебе әрі үлкен жауапкершілік. ШЫҰ төрағасы ретінде біз ұйымдағы өзара ықпалдастықты бұдан да жоғары деңгейге көтеруді, оның жұмысының тиімділігін одан әрі арттыруды басты мақсат етіп қойдық.

Осыған орай өңірлік қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз ету, көпжақты ынтымақтастықтың сауда-инвестициялық және мәдени-гуманитарлық мазмұнын байыту Қазақстан төрағалығының басымдықтары ретінде жарияланды.

Шанхай ынтымақтастық ұйымын одан әрі дамытудың көптеген өзекті мәселелері мен перспективаларына қатысты елдеріміздің ұстанымдары сәйкес келеді. Бұл — екіжақты серіктестіктің нәтижелі екенін білдіретін маңызды көрсеткіш.

Жаңа сынақтар мен қауіп-қатерлерге төтеп беру, көпжақты экономикалық диалог пен гуманитарлық байланыстарды нығайту мәселесіндегі ұстанымдарымыз ортақ.

ШЫҰ-ның Ақпараттық қауіпсіздік орталығын құру жөніндегі Қазақстан ұсынған келіссөздерді ілгерілетуде Ресей белсенді рөл атқарады. Сондай-ақ Алматыны ШЫҰ-ның туристік және мәдени астанасы, ал 2024 жылды ұйым аясында Экология жылы деп жариялау туралы ұсынысымыз қолдау тапты.

Елдеріміз ШЫҰ мен оның негізгі органдарының қызметін одан әрі жетілдіру, сондай-ақ ұйымның энергетика, экономика, құқық қорғау және экология салаларындағы ортамерзімді кезеңге арналған стратегиялық құжаттарын дайындау ісінде күш біріктірді.

Мен Қазақстан мен Ресейдің табысты ынтымақтастығына зор үміт артамын. Бұл келесі жылы шілде айына жоспарланған ШЫҰ саммитінің табысты өтуіне септігін тигізетіні сөзсіз.

Ол үшін ауқымды әрі жүйелі жұмыстарды бірлесе атқаруымыз керек. Біздің «Шанхай рухына» бейілдігіміз бен бір-бірімізді қолдау ниетіміз ынтымағымызды нығайтып, ШЫҰ-ны дамыту жөніндегі ортақ тәсілдерді әзірлеуге ықпал ететініне сенімдімін.

— **Біз қазір құбылмалы заманда өмір сүріп жатырмыз. Ерте ме, кеш пе бірполярлы әлемнен көпполярлы әлемге ауысамыз. Әлемдік экономикалық жүйенің ұстындары да өзгеріске ұшырауда. Осыған орай келешекке деген көзқарасыңыз қандай?**

— Көріп отырғанымыздай, заманауи көпполярлы

әлемді қалыптастыру үдерісі тым ауыр жағдайда өтіп жатыр. Дүниежүзінің әр қиырында қақтығыстар, санкциялық текетірестер, сауда соғысы өршіген жағдайда болашаққа сеніммен қарау да қиын.

Алайда парасат пен ынтымақ жікке бөліну мен өзімшілдіктен үстем боларына сенімдімін. Әлем тарихында мұндай мысалдар жеткілікті. Түптеп келгенде, жаһан жұрты ұзақмерзімді бейбітшілік орнайтын күнге жетеді. Ол үшін мынадай екі шарт міндетті түрде орындалуға тиіс. Атап айтқанда, өзара ымыраға дайын болу және халықаралық құқық нормаларын сақтау. Мұның екінші бөлігі — Қазақстанның сыртқы саясаттағы негізгі ұстанымы.

Кез келген қайшылықты БҰҰ Жарғысының нормалары мен қағидаттарына сай шешуге болатынына кәміл сенемін. Бұл құжатты әлемдік қоғамдастық адамзат тарихындағы ең қанқұйлы соғыстан кейін қабылдады. Мұндай қасірет енді қайталанбауы үшін халықаралық аренада бәріне түсінікті, ортақ ойын ережесі қабылданды. Бұл ізгілік пен адамгершілік қағидаттарының зор жеңісі еді. Әзірге әлем қақтығыстарды еңсерудің бұдан артық тәсілін ойлап тапқан жоқ.

Жер көлемі, қуаты мен экономикалық әлеуетіне қарамастан, барлық мемлекет тең. Халықаралық құқық ешқандай бұра тартусыз, теңдей және бәріне бірдей қолданылады.

Сондықтан ашуды ақылға жеңдіріп, халықаралық құқық нормаларын мүлтіксіз сақтаған сәттен бастап, әлемде тепе-теңдік қайта орнайды деп санаймын. Бұл формула саяси жүйелер үшін де, қазіргі замандағы экономикалық, экологиялық және гуманитарлық мәселелерді шешуде де өзектілігін жоймайды.

Бүгінде біз халықаралық жағдай шиеленісе түскен шақта өмір сүріп жатырмыз. Саяси қысым жасау әдістері, сауда және санкциялық соғыстар алдыңғы орынға шықты. Бұл халықаралық сауда жүйесін түбі тығырыққа тірейді.

Біз бұрын-соңды болмаған геосаяси бөлшектену және әлеуметтік-экономикалық тұрғыдан жікке бөліну жағдайына күә болып отырмыз. Саясат пен экономикада жаһандық және аймақтық деңгейде өзгерістер жүріп жатыр. Бұл мемлекеттер мен құрлықтардың қауіпсіздігіне алаңдаушылық туғызады.

Үйлесімді әлемдік экономика құру үшін Жаһандық Оңтүстік және Жаһандық Солтүстік елдері өзара сенімге, бір-бірінің мүддесін құрметтеуге, сондай-ақ көпжақты ынтымақтастық қағидаттарына негізделген ортақ мәмілеге келуі керек.

Осындай күрделі үдерісте БҰҰ маңызды рөл атқаруға тиіс. Қазіргі таңда ол барлық адамзатты біріктіретін баламасы жоқ жалғыз жаһандық ұйым саналады.

Бұл орайда түрлі шектеулер мен геосаяси бөлшектенудің күшеюі БҰҰ-ның бірлігі мен ұйым маңдатынының үстемдігіне нұқсан келтіріп жатқанын мойындауымыз қажет.

Ұйымға қатысты сыни пікірлер көбейіп келеді. Сын, негізінен, ішкі реформалар жасау қажеттігіне байланысты айтылып жатыр. Жер шарының әр қиырындағы дағдарыстарды реттеуде БҰҰ қауқарсыздық танытып отыр.

БҰҰ-ны жаһандық қауіпсіздікті сақтайтын, XXI ғасырдың сын-қатерлеріне төтеп беретін, қазіргі заманның түйткілдерін тиімді шеше алатын негізгі күшке айналдыратын уақыт жетті деп ойлаймын.

Ұйымның көптеген институты қырғи-қабақ соғыс жылдарында құрылғандықтан, олардың жұмыс тәсілі тарих қойнауына кеткен дәуірге негізделген. Қауіпсіздік Кеңесін реформалау қажеттігі айқын байқалады. Мұны Кеңес құрамын кеңейту арқылы жүзеге асыруға болады.

Шағын және орта мемлекеттер ірі державалар арасындағы алтын көпірге айналып, халықаралық тұрақтылық үшін тарихи жауапкершілік арқалады. Қауіпсіздік Кеңесінің аясында осындай мемлекеттердің үні жарқын шығып, олардың бейбітшілік пен қауіпсіздікті қамтамасыз етуде ерекше рөлге ие болуы маңызды.

ШЫҰ мен БРИКС-тің соңғы саммиттерінде «Әділетті әлем мен келісімді жақтайтын дүниежүзілік бірлік туралы» бастама көтердім. Ол жаһандық қауіпсіздік пен тұрақтылықты қамтамасыз ету, демократия қағидаттарына сай және рационалды саяси, халықаралық экономикалық тәртіпті қалыптастыру үшін тиімді прогреске қол жеткізуді көздейді.

Ынтымақтастықты нығайту үшін стереотиптерді түбегейлі қайта қарау керек. Ол өзара сенімді қалпына келтіруге, қолданыстағы халықаралық міндеттемелердің орындалуына күш салуға, сондай-ақ орнықты жаһандық дамуға ықпал етуге және әлемдік саясаттағы өзекті мәселелерді шешуге септігін тигізетін нақты шаралар әзірлеуге мүмкіндік береді.

Қазіргі кезеңде тек конструктивті диалог пен мемлекеттердің ұжымдық күш-жігері, жоғары кәсіби дипломатия ғана әлемдегі тұрақтылықты қалпына келтіреді. Сонымен қатар БҰҰ Жарғысы негізінде барша адамзаттың игілігіне қызмет ететін әділетті халықаралық қатынастар жүйесін құруға ықпал етеді деп нық сенемін.

ОБЛЫС ӘКІМІНІҢ ТАЙЫНША АУДАНЫНА САПАРЫ

Солтүстік Қазақстан облысының әкімі Ғауез Нұрмұхамбетов жұмыс сапарымен Тайынша ауданында болды. Өңір басшысы бірнеше елді мекенді аралап, әлеуметтік маңызы бар нысандардың жұмысын көрді.

Облыс әкімі барған алғашқы елді мекен – Келлеровка ауылы. Ауылда биыл шілде айында дене шынықтыру-сауықтыру кешенінің құрылысы басталды. Бұл ғимараттың ішінде шағын футбол, волейбол, баскетбол және күрес залы ашылады деп жоспарланған. Жоба құны – 335 млн. теңге. Бұл кешенді «ALTYN LTD» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі салып жатыр. Қазіргі таңда құрылыс алаңында 23 адам жұмыс істеуде. «ALTYN LTD» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің бүгінгі таңдағы атқарған жұмыстары бірдеңгейде, атап айтсақ қабырғаларды сылау жұмыстары жүргізілген,

ангар төбесі орнатылып, қазандықтың блок-модулдік ірбетасы құйылып жатыр. Келлер ауылында құрылысы жүргізіліп жатқан денешынықтыру сауықтыру кешенінің жалпы аумағы 1174,47 шаршы метрді құрайды. Құрылыс жұмыстары 2024 жылы ақпанда аяқталып халық игілігіне пайдалануға беру жоспарланып отыр.

Бұдан кейін өңір басшысы Ильичевка ауылына барды. «Тайынша Май» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің бас директоры Фан Лунфэймен кездесіп, кәсіпорынның тыныс-тіршілігін көрді. Аудандағы өнеркәсіп саласындағы маңызды нысандардың бірі – «Тайынша май» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің май зауыты. Зауыт жылына 300 мың тонна май өндіре алады. Қазіргі таңда серіктестікте 87 адам жұмыс істейді. «Тайынша Май» зауыты 2017 жылдан бері жұмыс істейді. 6 жыл 10 айдың ішінде 80 мың 200

тонна май шығарды. Бүгінгі таңда осы кәсіпорын жұмыс ауқымын кеңейтіп жем зауыты, диірмен кешені мен астық қоймасының құрылыс жұмыстарын аяқтап іске қосуды жоспарлап отыр. Келесі барған нысан су тарату желілерінің құрылысы болды. Су - тіршілік көзі, осы өңірдің асыға күтіп отырған су тарату желілері өз жұмысын бастап кетсе деп үміттенеміз. Осы күні облыс әкімі Ғ.Т.Нұрмағамбетов Аймақ ауылындағы «Metolux» серіктестігінің жұмысымен де танысты.

Сапар соңында Тайынша қаласындағы 2006 жылы Сөз жұмысын бастаған орталық қазандықтың жұмысы тексерілді.

 Гүл ЖАМАШҚЫЗЫ, Тайынша таңы

«СЕМЕЙНЫЙ» САУДА ЖЕЛІСІ ӨЗ ЖҰМЫСЫН БАСТАП КЕТТІ

«Семейный» Қазақстандағы ірі бөлшек сауда желісі ретінде көтерме келісім-шарттар бойынша үлкен мүмкіндіктерге ие, олар сатылатын көлем мен қазіргі заманғы технологиялардың арқасында көптеген тауарлардың бағасын төмендетеді алады. Олардың даму стратегиясы Қазақстанның барлық аймақтарында желіні одан әрі кеңейтуді жоспарлап отыр. «Семейный» желісінің негізін қалаушы Андрей Исаковты аймақта сенімді серіктес екені мәлім, сондықтан біз онымен ынтымақтастығымызды жалғастырамыз — атап айтқанда, өз бизнесіміз үшін оған тиесілі ғимаратты жалға аламыз. Біз Андрей Исаков пен «Семейный» сауда желісінің барлық ұжымының қосқан үлесін құрметтейміз және бағалаймыз, осы уақытқа дейін жасалғанның бәрін сақтаймыз. Ол ғана емес! Біз желіні одан да жақсартатын боламыз, дейді. Бұл - елдегі ең ірі және заманауи бөлшек сауда желісі. Бұл дегеніміз, біз тұтынушыларға тауарлардың ең кең таңдауы мен ең жақсы бағаны ұсына алады және сатып алу процесін барынша ыңғайлы етеді.

Петропавл қаласында тәулік бойы жұмыс істейтін «Семейный» сауда желісі Тайынша қаласында да өз жұмысын бастады. Сонымен қатар, аталған сауда желісінің интернет-дүкені де жұмыс істейді. Супермаркетте азық-түлік және тұрмысқа қажет тауарлар саудаланады. «Семейный» – қызмет көрсету деңгейі жоғары, халыққа тауарлардың кең әрі сапалы ассортиментін ұсынатын дүкендер желісі. Сауда нүктесінің ашылу салтанатына қала әкімі В.А.Шпаковский қатысып, жиналғандар алдында сөз алды. Қала әкімі халықтың әлеуметтік жағдайын жақсарту мақсатында осындай сауда орындарының маңызы зор екенін айтты. Сауда орталығының төңірегінде балалар үшін ойын алаңы да ұйымдастырылған. «Семейный» сауда желісінің негізін қалаған ұйымдастырушыларға және барлық сауда желісінің ұжымына сәттілік тілеймін!

 Гүл ЖАМАШҚЫЗЫ, «Тайынша таңы»

ЕҢБЕК ҚАУІПСІЗДІГІ ЖӘНЕ ЕҢБЕКТИ ҚОРҒАУ

Қазақстан Республикасының орнықты дамуының негізгі мақсаттарының ішінде денсаулықты қорғауға және өндірістегі еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі бақылауды күшейтуге ерекше назар аударылады. ҚР Еңбек кодексінің 182-1-бабы қызметкерлердің құқықтары мен мүдделерінің сақталуын, сондай-ақ олардың еңбек қызметіне байланысты тәуекелдердің алдын алуды қамтамасыз ете отырып, қабылдаушы және жіберуші тараптар арасындағы еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы қатынастарды реттейді.

ҚР Еңбек кодексінің 1-бабы 1-тармағы 52-1) тармақшасына сәйкес қабылдаушы тарап - персоналды ұсыну жөніндегі қызметтер көрсетуге арналған шартқа сәйкес жіберуші тараптың қызметкерлерін жұмысқа тартатын жеке немесе заңды тұлға, жеке кәсіпкер, оның ішінде шаруа немесе фермер қожалығы. Еңбек заңнамасы нормаларының талаптарына сәйкес қабылдаушы тараптың еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы міндеттері, оның арасында персоналды ұсыну бойынша қызметтер көрсетуге шарт жасасу кезінде жіберуші тараптың еңбек жағдайлары бойынша өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижелерін ұсыну белгіленген. Өндірістік нысандарды еңбек жағдайлары бойынша аттестаттау нәтижелері ұсынылмаған жағдайда қабылдаушы тарап жіберуші тарапқа персоналды ұсыну бойынша қызметтер көрсетуге шарт жасасуға тыйым салынады. Сондай-ақ, жіберуші тараптың жұмыскерлері үшін жұмыс орындарында тәуекелдерді болдырмау; жіберуші тараптың жұмыскерлеріне еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау мәселелері бойынша нұсқама жүргізу; жіберуші тараптың жұмыскерлері үшін санитарлық-гигиеналық жағдайлар жасау; 18 жасқа толмаған жұмыскерлер үшін ауыр заттарды тасымалдау және жылжыту жөніндегі шекті нормаларды сақтау; көтерудің шекті нормаларын сақтау және әйелдер үшін ауыр заттарды ауыстыру; апаттар мен травматикалық факторлардың алдын алу бойынша шұғыл шаралар қабылдау; жіберуші тарап қызметкерлерінің жазатайым оқиғалары мен кәсіптік ауруларын талдау; жіберуші тараппен бірлесіп, қызметкерлердің еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғаларды тергеп-тексеру; заңнамада көзделген жағдайларда жіберуші тарап қызметкерлерін жұмыстан шеттету жөнінде шаралар қабылдау бойынша міндеттер белгіленді. Бұл ретте, жіберуші тарап ҚР Еңбек кодексінің 137-1-бабына сәйкес персонал ұсыну бойынша қызметтер көрсету жөніндегі қызметті жүзеге асыру тәртібін сақтауы тиіс. Еңбек заңнамасының осы талаптарын орындамау салдарынан жазатайым оқиға болуы мүмкін. Өндірістегі жазатайым оқиғалардың себептерін талдау негізгі себептер ұйымдық себептер екенін көрсетеді, олар толығымен кәсіпорындағы еңбекті ұйымдастыру деңгейіне байланысты болады. Еңбек қатынастары, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы қолданыстағы заңнаманың нормаларын түсіндіру мәселелері бойынша Сіз Петропавл қаласы, Абай көшесі, 64, "СҚО әкімдігінің мемлекеттік еңбек инспекциясы басқармасы" КММ мекенжайына жүгіне аласыз. Байланыс телефондары 46-01-94, 36-17-86, 46-37-73, 50-33-42.

Басқарманың inf. git@sqo.gov.kz ресми интернет-ресурсы жұмыс істейді.

Г. М. МЫРЗАҚАНОВА,
«СҚО әкімдігінің мемлекеттік еңбек инспекциясы басқармасы»
КММ мемлекеттік еңбек инспекторы.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕСУ – ӘРБІР АДАМНЫҢ АЗАМАТТЫҚ БОРЫШЫ

«Сыбайлас жемқорлық туралы» Қазақстан Республикасы Заңының негізгі мақсаты – қоғамда төзбеушілік ахуалын қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін жағдайлар мен себептерді анықтау және олардың зардаптарын жою, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды күшейту арқылы осы әлеуметтік зұлымдықты жою, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес, халықаралық ынтымақтастықты дамыту, осыған ұқсас қылмыстардың жолын кесу, ашу және бірлесе тергеу жұмыстарын жүргізу. Тайынша ауданында сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу және халық арасында сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне мүлдем төзбеушілікті қалыптастыру бойынша мақсатты түрде жұмыстар жүргізілуде.

Мемлекеттік әлеуметтік тапсырысты іске асыруға ағымдағы жылы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу бойынша іс-шаралар кешенін өткізуге 450,0 теңге бөлінді (2022 жылы – 450,0 теңге, 2021 жылы – 160,0 теңге). 2023 жылдың басынан ішкі саясат бөлімі әлеуметтік желілердің ресми парақшаларында сыбайлас жемқорлыққа қарсы тақырыпта 30 жарияланым жариялады. Сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне мүлдем төзбеушілікті мектеп қабырғасынан бастап тәрбиелеу сыбайлас жемқорлықпен күрестің нәтижесіне оң әсерін тигізеді. Оқушылар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру мақсатында аудандағы білім беру ұйымдарында 600-ден астам адамды қамтитын «Адал ұрпақ» ерікті мектеп клубтары өз жұмысын жалғастыруда. Ерікті клубтардың жұмысы туралы ақпараттар аудан мектептерінің сайттары мен Facebook-тің ресми парақшаларында үнемі жарияланып тұрады. Білім беру ұйымдарында сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетаным мен құқықтық мәдениетті қалыптастыру жұмыстары арнайы келісілген жоспар бойынша жүргізіліп отырады. Мектептерде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тақырыпта «Парасатты азамат» стендтері бар. Жергілікті атқарушы органдар мемлекеттік қызмет көрсету сапасына тұрақты түрде мониторинг жүргізіп, мемлекеттік қызметтерді электронды түрде көрсетуді арттыру бойынша жұмыстар жүргізеді.

Мемлекеттік қызмет көрсететін барлық мемлекеттік органның ресми веб-сайттарында және аудан әкімінің интернет-ресурсында «Мемлекеттік қызметтер» бөлімі бар, онда стандарттар, ауданның атқарушы органдарымен көрсетілетін қызметтердің тізімі, мемлекеттік қызметтердің тізілімі орналастырылған. 2023 жылдың 1 қазаны көрсеткішіне сәйкес ауданның жергілікті атқарушы органдары тарапынан 5967 мемлекеттік қызмет көрсетілген.

Қағаз түрінде, бірақ «электрондық үкімет» веб-порталы және (немесе) Мемлекеттік корпорация арқылы көрсетілуі мүмкін – 20 (0,4%) мемлекеттік қызмет;

- көрсетілетін қызметті берушінің ақпараттық жүйелері арқылы электрондық нысанда («электрондық үкімет» www.egov.kz, www.elicense.kz веб-порталын қоспағанда) – 1425 (23,8%) мемлекеттік қызмет;

- Мемлекеттік корпорация арқылы – 679 (11,4%);

- «Электрондық үкімет» порталы арқылы – 3843 (64,4%).

Қызмет алушылардың жағдайын жақсарту және аудан тұрғындарының электрондық қызметтерді өз бетінше алу мүмкіндігіне қол жеткізу мақсатында ауданның атқарушы органдарында 26 өзіне-өзі қызмет көрсету секторы жұмыс істейді.

Аудан әкімі аппаратының кадр қызметінің және аудандық бөлімдердің қызметкерлері мемлекеттік қызмет мәселелері бойынша ағымдағы мәліметтерді «Е-Қызмет» БАЖ-ға жүйелі түрде енгізіп отырады. Мемлекеттік қызметшілердің кәсіби деңгейін арттыру үшін есепті кезеңде 38 (2022 жылы – 55) мемлекеттік

қызметші біліктілігін арттырудан, 17 (2022 жылы – 8) мемлекеттік қызметші қайта даярлау курстарынан өтті.

Мемлекеттік заң бөлімімен тұрақты негізде Солтүстік Қазақстан облысының Әділет департаментінде тіркелген құқықтық актілер жобаларына, аудан әкімдігінің қаулылары мен аудан әкімінің шешімдеріне мониторинг жүргізу бойынша құқықтық сараптама жүргізілуде. Жылына екі рет қабылданған нормативтік құқықтық актілердің мониторингі туралы есеп беріледі. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі ведомствоаралық комиссия жұмысын жалғастыруда. Ағымдағы жылдың ішінде 3 отырыс өткізіліп, нәтижесінде уәкілетті органдар мен ұйымдарға нақты ұсыныстар беріліп, тиісті ақпараттық хабарламалар орналастырылды.

Тайынша ауданында сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне 8 ішкі талдау жүргізілді. 35 ұсыныс әзірленді (Аппарат – 4; Мәдениет – 1; Кәсіпкерлік – 6; Ауыл шаруашылығы – 8; Әлеуметтік қорғау – 9; Жалпы дәрігерлік тәжірибе – 2; Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық – 2; Экономика – 3).

Тоғыз сыбайлас жемқорлық тәуекелдері анықталды: Тайынша ауданы әкімінің аппараты (сыбайлас жемқорлық тәуекелдері 3), Ауыл шаруашылығы бөлімі (сыбайлас жемқорлық тәуекелдері 1), Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық бөлімі (сыбайлас жемқорлық тәуекелдері 1), кәсіпкерлік бөлімі (сыбайлас жемқорлық тәуекелдері 1), аудандық ішкі істер бөлімі. Жұмыспен қамту (сыбайлас жемқорлық тәуекелдері 1), Ішкі істер департаментінің саясаты (сыбайлас жемқорлық тәуекелдері 1). Экономика және мәдениет бөлімдерінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдері жоқ.

«Солтүстік Қазақстан облысы Тайынша ауданы әкімдігінің жер қатынастары бөлімі» КММ-де сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне сыртқы талдау жүргізілді. Нәтижелер бойынша ірі ауылшаруашылық жер телімдерінің латифундистердің қолында шоғырлануынан, жер учаскелерін мемлекет меншігіне беру және есепке алу бойынша шаралар қабылданбауынан шағын ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің дамуын шектеудің сыбайлас жемқорлық тәуекелі анықталды. Сыбайлас жемқорлық тәуекелдері бар салалардың бірі тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алу жүйесі болып табылады. Бұл салада сыбайлас жемқорлықтың алдын алу мақсатында барлық мемлекеттік сатып алулар мемлекеттік сатып алу порталы арқылы электронды форматта жүзеге асырылады. Тапсырыс берушілермен тікелей шарт жасасу арқылы жүзеге асырылатын мемлекеттік сатып алулар саны 2 есеге қысқарды. Мемлекеттік қызметкерлер мен бизнес өкілдері арасындағы байланыс барынша азайтылды. Ауданның мемлекеттік органдары қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету үшін шешім қабылдауға, аяқталған жұмыстарды қабылдауға, тауарларды, қызметтерді қабылдауға белсенді қатысатын қоғамдық бірлестіктердің, жергілікті қоғамдастықтардың, мәслихат депутаттарының қатысуы арттырылды.

Бүгінгі таңда қоғамда құқық бұзушылық субъектілерінің арасында да, қарапайым халық арасында да сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық сананы қалыптастыру бойынша ауқымды жұмыстарды жүргізу қажет. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев сыбайлас жемқорлықпен күрес туралы айта отырып, қоғамның қатысуынсыз сыбайлас жемқорлықты жеңу мүмкін еместігін бірнеше рет атап өтті. Бір сөзбен айтқанда, жемқорлықпен күрес – бүкіл қоғамның ісі. Ендеше, сыбайлас жемқорлықпен күресу барлық Қазақстан Республикасы азаматтарының азаматтық борышы деп білу керек.

Берік ӘЛЖАНОВ,
Тайынша ауданының әкімі.

СОТ ЖҮЙЕСІНЕ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ ЖӘНЕ ҚОЛДАНУ

Сот кабинеті-бұл электрондық ақпараттық сервис, ол сот органдарының онлайн сервисіне қолжетімді бірыңғай терезе, сот ісін жеңілдету және азаматтар үшін сот жүйесінің қол жетімділігін қамтамасыз ету мақсатында іске асырылған.

Осы сервисінің негізгі ерекшелігі азамат, оның адвокат тұлғасындағы өкілі немесе заңгер кез келген ыңғайлы уақытта, үйінен немесе кеңседен шықпай – ақ, интернет желісі арқылы сот құжатын сондай-ақ істегі мәртебесін көре алады және сот актісін басып шығарып алуға мүмкіншілігі бар.

«Сот кабинеті» сервисі арқылы келіп түсетін арыздар соттың да, сотқа жүгінетін адамдардың да уақыты мен жұмысын қысқартады. Мысалы егер азамат немесе оның заңды тұлғасы уақыты мен ақшасын жұмсамай, үйден талап арыз жіберсе, ол сот базасына электрондық түрде түседі. Сот қызметкері арызды тіркейді. Ол үшін құжаттарды сканерлеп, оларды талап арызбен бірге жолдап, сондан кейін ЭЦК кілтпен қол қою қажет.

Ол сот жүйесі қызметкерлерінің азаматтарымен байланысын төмендетіп, сыбайлас-жемқорлыққа

бейімділікті төмендетуге ықпал ететінің атап өткен жөн. Сот жүйесіне заманауи технологияларды енгізу және қолдану сот ісін жүргізуді оңайлатып, бюрократиялық кедергілерді жояды.

«Сот кабинеті» сондай-ақ ЭЦК қоладну арқылы электрондық іспен танысу үшін қолжетімділікті қамтамасыз етеді, сот отырысының өткізілетін күні, уақыты мен орын туралы хабар алуға мүмкіндік береді, сот отырысының хаттамасын беру туралы өтініш өткізуге, хаттамаға ескерулер беруге, шығарылған сот актілерін алуға және атқару парағын сұратуға интернет арқылы қолдануына ыңғайлы кез-келген жерде ресми немесе мобильді қосымша арқылы жүгіне алады.

«Сот кабинеті» -сервисін түсінудің еш қиындығы жоқ, бұл сервис уақытыңызды үнемдеп, тез арада жұмыстарыңызды бітіруге көмегін тигізеді. Бүгінгі күні бұл сервис сот жүйесінің маңызды жетістіктерінің бірі болып саналады.

Қарлығаш АЮПОВА,
Тайынша аудандық сотының бас маманы.

ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ САҚТАНДЫРУ ҚОРЫНЫҢ НЕГІЗГІ МІНДЕТТЕРІ

Обязательное социальное
медицинское страхование

Міндетті әлеуметтік
медициналық сақтандыру

МӘМС жүйесі енгізілгені дәрігерлердің консультациялары, зертханалық талдаулар және аспаптық диагностика саны 7 есе артты, деп хабарлайды Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры.

Биыл МӘМС аясында консультациялық-диагностикалық қызметтер көрсетуге 290 млрд теңгеге шарттар жасалды. Бұл өткен жылмен салыстырғанда 20%-ға артық. 3 жыл ішінде бұл қызметтердің көлемі 7 есе өсті. 2019 жылы, міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесі енгізілгенге дейін 18 млн консультациялық-диагностикалық қызмет көрсетілсе, 2022 жылдың қорытындысы бойынша ол 142 млн-ға жетті.

«Пациенттер консультациялық-диагностикалық қызметтерге көп жүгінеді. Олар МӘМС бойынша бейінді дәрігерден тегін кеңес алу, талдаулар тапсыру және жолдама бойынша КТ/МРТ өтуге болатынын біледі. Азаматтардың қажеттіліктерін ескеріп, жыл сайын қызметтерге қаржы көптеп бөлінеді әрі Қормен жұмыс істеуге ниет білдірген медициналық ұйымдардың саны да артып келеді. 2023 жылдың бірінші жартыжылдығының қорытындысы бойынша МӘМС аясында 126,7 млрд теңгеге консультациялық-диагностикалық қызмет көрсетілді. Оған зертханалық талдаулар, диагностика (УДЗ, ЭКГ, КТ/МРТ және т. б.), стоматологиялық қызметтер, жылжымалы медициналық кешендердің, жастар денсаулық орталықтарының жұмысы кіреді», – деп хабарлады Қордың баспасөз қызметі.

МӘМС жүйесінің негізгі міндеті – денсаулық сақтау саласын қаржыландыру көлемін біртіндеп арттыру. Егер 2019 жылы азаматтардың медициналық қызметтерге қажеттілігіне 1,03 трлн теңге (ТМҚК) бөлінсе, 2023 жылы 2,5 трлн теңгеден астам қаржы (өсім 2,5 есе) қарастырылған.

Медициналық көмек алу кезінде қосымша сұрақтар немесе мәселе туындаған жағдайда өз клиникасындағы Пациенттерді қолдау және ішкі сараптама қызметіне жүгіну қажет. Егер жағдайды сол жерде шешу мүмкін болмаса, Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорының келесі байланыс арналарының біріне өтініш қалдыра алады:

- Qoldau 24/7 мобильді қосымшасы
- fms.kz ресми сайты
- Telegram-дағы @SaqtandyruBot
- 1414 байланыс орталығы

Сондай-ақ Datumed, Halyk, BCC.KZ, Kaspi.kz мобильді қосымшалары МӘМС жүйесіндегі мәртебені тексеруге мүмкіндік береді.

Сондай-ақ, электронды үкіметтің egov.kz сайтындағы «Денсаулық сақтау» бөлімінде «Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесі аясында көрсетілетін медициналық қызметті тұтынушы ретінде қатысу туралы және аударымдардың және (немесе) жарналардың аударылған сомалары туралы ақпарат ұсыну» мемлекеттік қызметі арқылы медициналық сақтандыру жүйесіндегі мәртебені тексеруге және жүргізілген төлемдер туралы ақпарат алуға болады.

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры»
КЕАҚ СҚО бойынша филиалының
баспасөз қызметі.

БАЛАЛАР АРАСЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚ

2023 жылғы 30 қазанда Тайынша ауданының прокуроры Ғ.С. Әубәкіров «Тайынша агробизнес колледжі» КММ оқушыларымен кездесу өткізді. Аталған іс-шарада аудандық қадағалау ведомствосының басшысы оқушыларға «Кәмелетке толмағандардың қылмыстық және әкімшілік жауапкершілігі», «Кәмелетке толмағандар арасындағы буллинг», «Абайлаңыз, алаяқтар!», «Жасөспірімдердегі әлеуметтік желілерге тәуелділіктің алдын алу», «Синтетикалық және есірткі заттарын қолдану» тақырыптары бойынша ақпаратты назарларына жеткізді.

Кездесуде аудан аумағында 48 мектеп пен 1 колледж бар екендігі, әр білім беру ұйымына

аудандық прокуратураның жауапты қызметкері бекітілгені атап өтілді. 2023 жылдың өткен кезеңінде кәмелетке толмағандардың алкогольдік ішімдіктерді ішінуінің 7 фактісі анықталды, оның 1 фактісі «Тайынша агробизнес колледжі» КММ оқушыларына жіберілді.

Бұдан былай мұндай бұзушылықтарды болдырмау мақсатында полиция органдары мен білім беру мекемесінің басшылығына тиісті алдын алу шараларын қабылдау көрсетілген.

Кездесу нәтижелері бойынша барлық уәкілетті органдарға аталған саладағы жағдайды жақсартуға бағытталған тиісті ұсынымдар жіберілді.

Солтүстік Қазақстан облысының
прокуратурасы.

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ

көрсету тәртібі туралы хабарлаймыз

«Солтүстік Қазақстан облысы Тайынша ауданы әкімдігінің жер қатынастары бөлімі» КММ «Жер қатынастары саласында мемлекеттік қызметтер көрсету қағидаларын бекіту туралы» ҚР АШМ 2020 жылғы

1 қазандағы № 301 бұйрығына сәйкес ұсынылатын «Жер учаскелерін қалыптастыру бойынша жерге орналастыру жобаларын бекіту» мемлекеттік қызмет көрсету тәртібі туралы хабарлайды.

Қызмет облыстардың, Астана, Алматы және Шымкент қалаларының, аудандардың, облыстық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдарының кеңсесі (бұдан әрі көрсетілетін қызметті беруші) арқылы төрт жұмыс күні ішінде қағаз нысанда тегін көрсетіледі. Мемлекеттік қызметті көрсету үшін көрсетілетін қызметті алушыдан талап етілетін құжаттар мен мәліметтердің тізбесі:

1) көрсетілетін қызметті алушының электрондық цифрлық қолтаңбасымен куәландырылған электрондық құжат нысанындағы нысан бойынша жер учаскелерін қалыптастыру бойынша жерге орналастыру жобасын бекітуге өтініш;

2) электрондық жерге орналастыру жобасы.

Мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесі-Шешім қабылдау үшін, жер актісін одан әрі дайындау

үшін жерге орналастыру жобасын бекіту болып табылады.

Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мемлекеттік қызметті көрсетуден бас тарту үшін негіздер-

1) көрсетілетін қызметті алушы мемлекеттік қызметті алу үшін ұсынған және (немесе) олардағы деректерді (мәліметтерді); құжаттардың сенімсіздікті анықтау

2) көрсетілетін қызметті алушының және (немесе) мемлекеттік қызмет көрсету үшін қажетті ұсынылған деректер мен мәліметтердің Қазақстан Республикасы Жер кодексінің 44-1-бабы 8-тармағының он екінші және он үшінші бөліктерінде белгіленген талаптарға сәйкес келмеуі.

Қосымша кеңесті «Солтүстік Қазақстан облысы Тайынша ауданы әкімдігінің жер қатынастары бөлімі» КММ-нен Тайынша қаласы, Қазақстан Конституциясы көшесі 206 мекенжайы бойынша немесе 22-6-97 телефоны бойынша, сондай-ақ «Мемлекеттік қызметтер» бөліміндегі интернет-ресурстан алуға болады. Жұмыс кестесі: дүйсенбіден жұмаға дейін (қоса алғанда) сағат 9.00-ден 18.30-ға дейін, түскі үзіліс 13.00-ден 14.30-ға дейін.

«Солтүстік Қазақстан облысы Тайынша
ауданы әкімдігінің Жер қатынастары бөлімі».

ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІ САҚТАЛСЫН

2023 жылғы 6-10 және 13-17 қараша аралығында теміржол көлігі объектілерінде адамдардың жарақаттануының алдын алу мақсатында Тайынша станциясындағы желілік полиция бөлімшесінің қызмет көрсету учаскесінде «Тоқтаңыз! Басып кету қауіпі бар!» акциясы өткізіліп жатыр.

Өкінішке орай, біздің елімізде күн сайын адамдардың жарақаттануы, олардың теміржолдардан өтетін байланыс желісін электр тоғымен алуы фактілері орын алуда. Темір жол қауіптілігі жоғары объект және аймақ болып табылады, осыған байланысты көлік объектілерінде болған кезде әрқашан қауіпсіздік шараларын сақтау, атап айтқанда темір жолдардың тек белгіленген орындарда (теміржол көпірлері, жаяу жүргіншілер төсемдері) өтуін жүзеге асыру қажет.

Темір жолдарды кесіп өтпес бұрын жүріп келе жатқан темір жол көлігінің жоқтығына көз жеткізу қажет.

Тыйым салынады:

1. Темір жолдармен жүру.
2. Жылжымалы құрамның алдында жүріңіз немесе жүгіріңіз.
3. Темір жолдар арқылы өту мақсатында

автотіркегіштер арқылы, вагондар астынан өтуді жүзеге асыру.

4. Вагондардың шатырларында, басқыштарында, алаңдарында, локомотивтерде жол жүруді жүзеге асыру.

5. Вагондардың төбесіне көтерілу, байланыс желісіндегі ток 27500 Вт құрайды. Атап айтқанда, вагон төбесінен байланыс желісіне дейінгі қашықтық, сым мен адам арасындағы электр доғасы екі метр қашықтықта пайда болады.

Әрқашан есіңізде болсын!

6. Пойыз толық тоқтағанға дейін вагондарға жақындамаңыз!

7. Пойыз жолының жанында жүріп бара жатқан пойызға жақындамаңыз. Пойыз жақындаған кезде платформаның шетінен қауіпсіз қашықтыққа (кемінде 2 метр) қауіпсіздіктің шегінен шығып кету керек!

Ата-аналар балаларымен теміржолда болудың қауіптілігі туралы үнемі әңгімелесуі керек. Балаларыңызға түсіндіріңіздер, пойыздың жолында кенеттен пайда болған жаяу жүргіншінің соқтығысуын болдырмау мүмкін емес, себебі пойыздың тежеу қашықтығы 1000 метр. Темір жолдарда тұрып қалуға болатын бағыттамалық бұрмалар бар, бағыттамалар тікелей жүріп келе жатқан поездың алдында қозғалады.

Құрметті ата-аналар! Балаларды теміржолға жақын жерде жалғыз қалдырмаңыз, бұл олардың өміріне қауіпті, күнделікті өмір салтын ұстанған кезде де олардың әр қадамын бақылаңыз. Есіңізде болсын, қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, сіз өзіңіздің және жақындарыңыздың өмірін сақтап қалсыз, өйткені үлкендердің өздері де темір жолда өмірмен үйлеспейтін жарақат алады. Сіздерден, жолаушылар поездарында балаларыңызды тасымалдаған кезде, балаларды ұстау құралдарын қолдануды сұраймыз. Пойызға отыру кезінде кішкентай балаларды пойыздың астына құлап кетпеуі үшін қолдарынан ұстап, сақтық шараларын ұстаныңыз!

Т.С. БАЙЗАКОВА,
Тайынша ст. ЖПБ аға инспекторы, полиция майоры.

ТҰТЫНУШЫ ҚҰҚЫҒЫ

Ағымдағы жылдың қазан айында тұтынушылардың құқықтарын қорғау мәселелері жөніндегі ведомствоаралық кеңес өтті, онда тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы жаңа заң жобасының негізгі аспектілері таныстырылды. Заң жобалары ұсынатын түзетулер бизнестің жауапкершілігін арттыруға және халықтың – әрқайсымыздың, барлық 19 млн. қазақстандықтың тұтынушылық құқықтарын қорғауға бағытталған.

Естеріңізге сала кетейік, қазір тұтынушы бірден сотқа жүгіне алмайды, тұтынушылардың шағымдарын қараудың үш сатылы алгоритмі жұмыс істейді: 1 кезең – сатушы және дауларды сотқа дейін реттеу субъектілері, 2 кезең – уәкілетті мемлекеттік органдар, тек 3 кезең – сот ("тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы" ҚР қолданыстағы Заңының 6-1-тарауының баптарына сәйкес). Заң жобасының жаңа редакциясында заңнамалық актінің құрылымдық элементтері логикалық тәртіппен құрылған.

Заң жобасында Үкімет, мемлекеттік органдар, сот, қоғамдық және соттан тыс институттарды қамтитын тұтынушылардың құқықтарын қорғау жүйесінің субъектілерін анықтау ұсынылады. Бұл ретте осы жүйеде тұтынушылардың құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын негізгі субъектілердің бірі жаңа заңмен кәсіпкер айқындалатын болады.

Тұтынушылардың құқықтарын қорғау мәселелері жөніндегі Омбудсмен институтына оның қызметінің принциптері, кепілдіктері, функциялары және соған байланысты шектеулер, оны тағайындау және өтініштерді қарау тәртібі қамтылған жеке тарау арналатын болады.

Заң жобасында көрсетілген тұтынушылардың құқықтары негізгі ретінде бекітуді ұсынады. Сондай-ақ, заң нормаларының жаңа редакциядағы қолданылуы кәсіпкерлік субъектілері көрсететін қызметтер мен жұмыстар саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін барлық салалық заңнамалық актілерге кеңейтіледі.

Ағымдағы заңнамалық олқылықтар жойылады, қоғамдық институттар тұтынушылардың құқықтарын сотта қорғаудың ерекшеліктері, сондай-ақ тұтынушылардың белгісіз тобының құқықтарын қорғау айқындалатын болады.

Омбудсмен институтының салалық мемлекеттік органдардың құқықтық актілерінің жобаларын әзірлеуге міндетті түрде қатысуы арқылы перспективада тұтынушылардың құқықтарын қорғау қағидаты бекітілетін болады.

Мұның бәрі азаматтарды қабылдауға оңай және құқық қолдану практикасына ыңғайлы заң мәтінін қабылдау арқылы тұтынушылардың құқықтарын қорғау жүйесін жетілдіруге әкеледі.

Сатушылар (орындаушылар) Сіздің құқықтарыңызды бұзған жағдайда, Сіз Петропавл қ., Н.Назарбаев к-сі, 83, тел: 468133 мекенжайы бойынша Солтүстік Қазақстан облысы бойынша сауда және тұтынушылардың құқықтарын қорғау департаментіне кеңес алу үшін жүгіне аласыз.

«Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің Солтүстік Қазақстан облысы бойынша сауда және тұтынушылардың құқықтарын қорғау департаменті» РММ.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ШАРАЛАРЫ

Сыбайлас жемқорлық көріністеріне бей-жай қарамау маңызды қоғамдық проблема болып қала береді. Сыбайлас жемқорлық - бұл материалдық игіліктердің рухани игіліктерден басым болуы арқылы қоғамдық санада көрінетін құндылықтар дағдарысы. Кейбір азаматтардың санасында сыбайлас жемқорлық әдеттегідей болды, ал кейбіреулер үшін - заңды айналып өту үшін өзекті мәселелерді шешу болды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралар көбінесе төмен нәтижемен жүзесіз, үстірт жұмыс ретінде қабылданады. Халықтың пікірінше, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес - ол мемлекеттің міндеті. Мұндай көзқарас, қоғамда қалыптасқан сенімсіздік пен стереотиптер сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылды айтарлықтай әлсіретеді. Әрбір қазақстандық, әрбір отбасы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бүкіл қоғамның, әрбір азаматтың ісі екенін түсінуі тиіс. Сондықтан, бала кезінен бастап Отанға деген сүйіспеншілікті, басқаларға және дәстүрлерге құрмет көрсетуді, білім мен еңбекке деген ұмтылысты, әдептілік пен адалдықты ояту керек. Ғасырлар бойы бұл сезімдер біздің халқымыздың қанында болды. Жоғарыда аталған құндылықтар өмірде шынайы бағдар болатын қазақстандықтардың ұрпағын тәрбиелеу қажет. Сондықтан, бұл адамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетін қалыптастырудың негізі болып табылатын тәрбие мен білім беру процесі. Сыбайлас жемқорлық деп бұл қылмыстың тек бір түрі болып табылатын қарапайым параны түсіну қате болар еді. Бүгінгі сыбайлас жемқорлық - бұл өз мүддесі үшін заңмен айналып өту арқылы материалдық және құқықтық артықшылықтар алу, бұл «өз» адамдарының есебінен жергілікті жеке мәселелерді шешу. Сыбайлас жемқорлық - бұл мемлекеттік функцияларды қоғамның мүдделеріне, мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігінің мүдделеріне қайшы келетін жеке мүдделер үшін пайдаланудан басқа ештеңе емес. Мұндағы басты рөл отбасы мен білім беру саласына байланысты. Әрбір ата-ана, әр мұғалім балаларға лайықты үлгі болуы керек, шынайы құндылықтарды таңдауға көмектесу керек.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы білім беру мен тәрбиелеу моделі «заң», «әділет», «теңдік» сияқты іргелі ұғымдардың айналасында құрылуы тиіс. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез- құлық білім берудің барлық деңгейлерінде қалыптасуы тиіс.

Анастасия АРАКЕЛОВА,
«Тайынша аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы».

«ЖІГІТТІҢ ЖАҚСЫ БОЛМАҒЫ – НАҒАШЫДАН, ҮЙДІҢ ЖАҚСЫ БОЛМАҒЫ – АҒАШЫНАН»...

Халқымызда жиен ұғымына қатысты мағынасы бір-біріне қарама-қарсы келетін нақылдар бар. «Жиен ел болмас, желке ас болмас» деген ағайынға «Жиен неге ел болмасын, малы болса, желке неге ас болмасын майлы болса?» деген қарсы уәж айтылғаны мәлім. Бұған қоса, «Жігіттің жақсы болмағы – нағашыдан, үйдің жақсы болмағы – ағашынан» деген әлмисақтан бері айтылып келе жатқан сөз де бар.

«Жиен ел болмас» дей тұра, қазекем жиенді өз баласынан артық көрмесе, кем көрмейді. Оны ерекше еркелететіні де белгілі. «Балалығың ұстаса, нағашыңа бар», «Жиенді ұрғанның қолы қалтырайды» деген мақалдар – соның айғағы. Нағашы мен жиен арасындағы жарасымды әзіл-қалжың да – ертеден келе жатқан ұлттық дәстүріміз.

Ал жиеннің «ел болмайтыны» – ұлтымыздың «Қыз – жатжұрттық» деген ұғымымен сабақтас қағида, нәм баяғы заманда руаралық дау-дамайда жиендер өз атасына тартып кеткендіктен айтылған сөз болса керек. Сондықтан да болар, қазекем қызынан туған баланы «немере» деп атамаған.

«Заманына қарай адамы» демекші, ұлттық діліміз бен ата салт-дәстүрімізден айыра жаздаған кеңес өкіметі тұсында және одан кейін еліміз Ата заңына сәйкес демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет орнатуға бағыт ұстанған тәуелсіздік жылдарында гендерлік теңдікті қамтамасыз етуге күш салынғандықтан, Мөңке би айтып кеткендей, отбасында әйел би болған заман туып, қыз бен жиеннің туыстық қатынастағы орындары айтарлықтай өзгерді. Шынтұайтында, қазір қыз емес, ұл – жатжұрттық болғандай әсер қалдыратын жайттар жиі болып жатады. Бүгінде жұрттың көбі жиенді немере деуге көшкендігі де жайдан-жай емес.

Әрине, мұны Мөңке би бабамызша «ақырзаманның басы» деп жорудан аулақпыз. Жананданудың жемісі десек, жаңылыспаспыз. Оның үстіне, «Жігіттің жақсы болмағы – нағашыдан» деген сөз бекер айтылмаған. Уикипедия: «Биологиялық сараптама жасаған ғалымдардың пікірінше, баланың қан құрамының 70 пайызы анасынан беріледі деген тұжырым бар», дейді. Еврей халқының адамның

ұлтын анасына қарап анықтайтыны да содан болар.

Әйтсе де, ұлтымыздың ежелгі дәстүрін сақтап, жиенді – жиен, немерені немере деп атап қана қоймай, олардың әрқайсысының өз орнын білгеніміз, әсіресе ата-бабамыздан мирас болып келе жатқан, жиенге көрсетілетін айрықша құрмет пен жөн-жоралғыны ұмытпағанымыз дұрыс сияқты. Мұның өзі кез келген баланың өз жұр-тының тарапынан қызғаныш тудырып, мыңжылдық туыс болуға уағдаласқан құдаларымен қарым-қатынасына сызат түсіріп, араларын алшақтатпай, тіпті жақындастыра түсетін маңызды жайт емес пе? Осы орайда жиенді немере деп атап жүрген нағашылардың көбінің қыздан басқа, ұлы жоқ болып келетіні де белгілі. Мұны жеке басының қасіреті санап, өле-өлгенше өкініп өтетін адамдар да бар. Бірде осындай қайғысын бөліскен бір ағайынымыз: «Құдай маған бес жақсы қыз бергенше, неге бір жаман ұл бермеді екен? Ата-бабамның шежіресі менімен аяқталып, тұқымым құритындай не жаздым екен сонша?» деп ауыр күрсінген еді. Сексеннің сеңгіріне шыққан қарияға жұбату айтқанымызбен, оның көңілін көтере алмадық...

Петропавл қаласында қатарлас қызмет істеген бір беделді азаматқа да Алла тағала үш қыз бергенімен, ұл берген жоқ. Бірақ ол бәз біреулерше отбасын бұзып, «тоқал» алып, одан ұл сүюді ойына да алған жоқ. Қыздарының бәрін өз қолынан ұзатып, жиенді болып, құдаларымен бірге той-томалақ жасап, қуанып жүрді. Тек арада уақыт өте келе төрт бөлмелі даңғарадай үйде зайыбы екеуі ғана қалғаны қабырғасына батып, көп ойланып-толғанып, ақыры бір шешімге келіпті. Зайыбына тұрмыстағы қыздарының бірінің жаңа туған ұл баласын бауырына салып, өз атына түсіруді ұсынған екен, ол қуана келісіпті. Олардың өтінішіне ұлы жаңа дүниеге келіп жатқан қызы мен күйеу баласы ренжімей құлақ асып, келісімдерін беріпті. Осылайша, ұлы жоқ азамат ұлды болып, немереге айналған жиеніне азан шақырып ат қойғызып, өзінің тегін берді. Жиен неге ел болмасын?

Кәрібай МҰСЫРМАН,
журналист, Қазақстан халқы
Ассамблеясының және Қазақстан
Журналистер одағының мүшесі.

«КЕШІРІМ СҰРАМАЙМЫН!»

Мәжіліс депутаты, ақын Ринат Зайытов соңғы күндері өзіне қарсы ақпараттық шабуыл үдегенін айтып, әлдекімдердің жеке өміріне қатер төндіріп жатқанын да жоққа шығармады, деп хабарлайды Egemen.kz.

Ринат Зайытовтың «Елімізде ғаламтор арқылы, басқа да ресурстарда жасалып жатқан алаяқтық фактілерін жүзеге асырушылардың 80%-ы – намаз оқитын қауым. Өтірік десе, келіп бетіме бассын. Тіпті базарға барыңыз, басқа қоғамдық орындарда да сондай, сақалын сипап, аузында Алласы айтылғанымен шынтауайтында адам алдап жатыр» деп айтқан пікірінің үзіндісі қызу талқыланып жатыр. «Кейінгі екі күнде маған қарай екпінді ақпараттық және психологиялық шабуыл басталды. Оны өзім де күткенмін. Себебі, оған етім үйренген. Мұндай шабуылдар маған 2008, 2011, 2019-ыншы жылдары да жасалған. Жасырмаймын, оңай емес. Бірақ шыдауға тура келеді. Енді сіздерге бұл технология қалай жасақталатынын түсіндіруге тырысайын. Мысалы осы жолғы шабуылдың тақырыбы менің намаз оқып жүріп алаяқтық жасайтын адамдар жайлы айтқан сөзімді алға тартып, сол арқылы қоғамды маған қарсы қоймақ.

Мақсаты белгілі. Біріншісі - мені қорқыту, екіншісі - менің жеке басыма қастандық жасалса, осы себептен екен дегізу. Сөз жоқ, ақылды жүріс. Екеуінің біреуіне жеткенше олардың тоқтамайтынын да білемін. Тәуекел. Маңдайға жазғанын көреміз», деді Р.Зайытов.

Мәжіліс депутаты ешкімнен қорқып қашпайтынын, айтқан пікірінен айнамайтынын, бар арманы елдің гүлденіп көркеюі екенін жазды.

«Ешбір топтың алдында тізерлеп кешірім сұрамаймын! Өйткені оған себеп көріп тұрған жоқпын. Әлеуметтік желі шулады екен деп, дірілдейтін қорқақтарың мен емес. Алға қойған нақты мақсатым мен жоспарым бар.

Сол жұмыстарды бітіруім керек. Мәжіліс мінберінен халыққа берген антым бар. Берілген мерзім - бес жыл. Сол бес жылымды халықтың мүддесін қорғауға арнаймын. Басқасы бір жаратқанның құзырында.

Түсінетін шығарсыздар деп ойлаймын», деп жазды депутат. Күнделікті жұмысқа бір өзі ешбір оққағарсыз жаяу барып келетін ақын қандай қысым көрсетілсе де қорықпайтынын мәлімдеді.

Қуаныш НҰРДАНБЕКҰЛЫ,
Egemen.kz.

"САПАЛЫ ӨНІМ" ЖОБАСЫ

2023 жылдың 9 айында департаментке 414 ауызша және жазбаша өтініш келіп түсті. Оның ішінде: E-otinish – 137 жазбаша өтініштері, Telegram-Bot – 91 жазбаша өтініштері, ауызша өтініштер (тұтынушыларды қабылдау) – 71, ауызша өтініштер ("жедел желі" телефоны) – 115.

Жеке және заңды тұлғалардың жазбаша өтініштерін қарау нәтижелері:

- түсіндірілді-60 (26,3%) өтініш;
- қанағаттандырылды-113 (49,6%) өтініш;
- 29 (12,7%) өтініш қайта бағытталды;
- өтініш беруші шағымды қайтарып алды – 13 (5,7%) өтініш;
- қарауда – 13 өтініш.

Талдау көрсеткендей, тұтынушылардың құқықтары келесі қызмет салаларында ең көп бұзылады:

- бөлшек сауда (47,6%);
- электрондық сауда (39,1%);
- тұрмыстық қызметтер (3,4%).

Ағымдағы жылдың 9 айында өтініштерді қарау қорытындысы бойынша тұтынушыларға 10 млн.812 мың теңгеден астам ақшалай қаражатты қайтаруға көмек көрсетілді. Мәселен, өткен жылдың қорытындысы бойынша 10 мың респонденттің әлеуметтік сауалнамасының нәтижелері бойынша келесі сурет қалыптасты:

31% - ы жарамдылық мерзімі мен азық-түлікті сақтау нормаларын сақтамауға тап болды; Сауалнамаға қатысқандардың 24% - ы тауарлардың сапасына наразы;

19,2% заң бойынша талап етілетін азық-түлік туралы ақпараттың жоқтығына шағымданады.

Тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың тиімділігін арттыру мемлекеттік органдардың қызметіне ғана емес, сонымен қатар тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың үкіметтік емес институттарына да байланысты екенін атап өткен жөн. Олар қазіргі мораторий жағдайында отандық нарықта сапасыз импорттық тауарлардың үстемдігінен басты қорғаушы болып табылады. Бүгінгі таңда азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету ішкі нарықта Мемлекет Басшысы қойған елдің негізгі міндеті болып табылады. Бірақ оған азаматтық қоғамның, қоғамдық институттардың, бұқаралық ақпарат құралдарының белсенді ұстанымынсыз қол жеткізу мүмкін емес, жалпы, бей-жай тұтынушылар. Шынында да, біз барлық 19 миллион қазақстандық, соның ішінде тұтынушылар болып табылатын барлық қатысушылар туралы айтып отырмыз. ҚР сауда және интеграция министрлігі "Сапалы өнім" қоғамдық тұжырымдамасын іске қосуды ұсынады. Ол үшін заңнамалық құралдар мен тетіктердің базалық жиынтығы бар. Атап айтқанда, қолданыстағы тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы Заң қоғамдық бірлестіктерге мүмкіндік береді:

- тауардың тұтынушылық қасиеттерін зерттеу;
- тауарлардың сапасы мен қауіпсіздігіне сараптама жүргізуге бастамашылық жасау;
- өнімнің сапасы туралы қоғамдық пікірді анықтау үшін халыққа сауалнама жүргізу;
- тауардың сапасын бағалау мақсатында мемлекеттік органдарға жүгіну;
- тұтынушылардың мүддесі үшін сотқа талап қою;
- өнімнің сапасы мен қауіпсіздігін зерттеу нәтижелері туралы ақпаратты тарату.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

«Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің Солтүстік Қазақстан облысы бойынша сауда және тұтынушылардың құқықтарын қорғау департаменті» РММ

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Сонымен қатар, осы функцияны іске асыру кезінде қоғам белсенділері тауарды сату орындарына барған кезде жасалатын барлық әрекеттерді фото, аудио, бейнетіркеуді қолдануға құқылы. Сондықтан біз тұтынушылар мен қоғамдық институттарды сапалы және қауіпсіз өнімге өз құқықтарын қаттырақ жариялауға шақырамыз. Бұл өркениетті нарықтық қатынастарды құрудың шешуші, бетбұрыс болады.

Көпшілік Назарына! Көпшілік Назарына! Көпшілік Назарына!

ЕГЕР СІЗ АЗАПТАУҒА ҰШЫРАСАҢЫЗ ПРОКУРАТУРАҒА ХАБАРЛАСЫҢЫЗ!

АЗАПТАУ БОЙЫНША ІСТЕРДІ ПРОКУРАТУРА ОРГАНДАРЫ ТЕРГЕП-ТЕКСЕРЕДІ (ҚР ҚК-нің 146 бабы)

Прокурордың қаулысы негізінде ДЕНЕ ЖАРАҚАТТАРЫН АНЫҚТАУ үшін сот-медициналық сараптама өткізіледі

КЕЗЕКШІ ПРОКУРОРЛАРДЫҢ ТЕЛЕФОНДАРЫ

115 CALL CENTRE

Бас прокуратура	115
Астана қ. прокуратурасы	8 7172 71 24 67
Алматы қ. прокуратурасы	8 727 265 03 03, 8 707 415 72 29
Шымкент қ. прокуратурасы	8 7252 53 91 84
Абай облысының прокуратурасы	8 7222 52 49 35, 52 20 47
Ақмола облысының прокуратурасы	8 7162 40 29 08, 40 22 75
Ақтөбе облысының прокуратурасы	8 7132 90 14 14
Алматы облысының прокуратурасы	8 701 533 06 03, 8 701 223 06 06
Атырау облысының прокуратурасы	8 7122 270806,
Шығыс Қазақстан облысының прокуратурасы	8 7232 24 55 03, 8 777 063 69 86
Бас әскери прокуратурасы	8 7172 71 28 11, 8 708 698 17 78
Бас көлік прокуратурасы	8 7172 71 22 51

Жамбыл облысының прокуратурасы	8 7262 45 15 01
Жетісу облысының прокуратурасы	8 7282 24 48 75, 8 707 243 91 04
Батыс Қазақстан облысының прокуратурасы	8 7112 51 09 41
Қарағанды облысының прокуратурасы	8 7212 35 35 00
Қостанай облысының прокуратурасы	8 7142 54 29 53
Қызылорда облысының прокуратурасы	8 7242 27 77 47 (вн.100)
Маңғыстау облысының прокуратурасы	8 708 923 19 90
Павлодар облысының прокуратурасы	8 7182 31 50 09
Солтүстік Қазақстан облысының прокуратурасы	8 7152 36 03 83
Түркістан облысының прокуратурасы	8 701 700 44 09
Ұлытау облысының прокуратурасы	8 708 610 31 12

ПАРАҚОРЛЫҚҚА ДІН ДЕ ҚАРСЫ

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегияның негізгі басымдықтарының бірі – оған қарсы мәдениет деңгейін қалыптастыру. Сыбайлас жемқорлықтың жаппай сипатқа ие болуы қоғамның барлық саласына әсер етеді. Онымен міндетті түрде күресіп, жою керек.

Біз бұған мемлекет пен азаматтардың әріптестігін, қоғамның сыбайлас жемқорлықты жоюға деген ниетін, мемлекеттік аппарат қызметінің сапасы мен ашықтығын арттырғанда ғана қол жеткіземіз. Сонымен қатар өткір, проблемалық мәселелер бойынша шешімдер қабылдап, билікке деген сенім деңгейін арттырғанда, құқықтық нигилизмді жойғанда, қоғамдағы белсенді азаматтық ұстанымды нығайтқанда мәселе оңынан шешілмек. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатында түрлі нысаналы топтар үшін тұрақты түрде өткізілетін ағартушылық, ақпараттық-түсіндіру жұмыстарының маңызы зор. Діни бірлестіктердің өкілдерін осы шараларға тарту арқылы мемлекет пен азаматтық қоғамның әртүрлі сегменттері арасында байланыс орната аламыз. Бұл үдеріс мемлекет пен қоғам арасында сенім мен өзара қолдау ахуалын орнатуға негіз болады. Көптеген адамдарда сыбайлас жемқорлық негізгі әлемдік діндер тұрғысынан қалай түсіндіріледі деген сұрақ туындауы мүмкін. Сыбайлас жемқорлықтың тарихы тереңде. Оған әртүрлі сенімді дереккөздерге сілтеме жасай отыра анықталған фактілер мен нұсқаулар дәлел. Яғни сыбайлас жемқорлық – ең көне және БҰҰ Конвенциясы растағандай, әлі күнге дейін толық шешілмеген мәселе. Билерге пара беруден бас тарту туралы шұғыл ұсыныстар Құранда, Інжілде, Трипитака, сондай-ақ Талмудта және басқа да ежелгі діни мәтіндерде бар. Сыбайлас жемқорлық мотивтерінен ашық түрде бас тарту барлық авраамиялық діндерде (иудаизм, христиандық, ислам) көрініс тапқан. Құдай адамдар ұстануы тиіс белгілі бір мінез-құлықты көрсетеді. Дін рухани мәдениеттің бір түрі ретінде технологиялық құралдардың көмегімен өмірдің негізгі мәселелерін зерттейді. Яғни дін болмыстың барлық аспектілеріне және адам санасына қатты әсер етеді. Христиан дініндегі сыбайлас жемқорлықтың алғашқы дерегі – 30 күміс ақша үшін ұстазы Иса Мәсікке опасыздық жасаған елші Януда

Искарриоттың әрекеті. Басқа апокрифтік басылымдарда тағы бір сыбайлас жемқорлық әрекеттері сипатталады. Мысалы Симон "апостолдардың қолын қою кезінде Киелі Рух берілетінін көріп, елшілерге: маған да осы билікті беріңіз" деп пара бермекші болады. Оған елші Петр: "Сенің күміс ақшаң саған өлім әкеледі, өйткені сен Құдайдың сыйын ақшаға алуды ойладың", – дейді. "Сыбайлас жемқорлық" шіркеудің канондық ұғымында шайтанның азғыруы мағынасына ие. Католиктік ілімде сыбайлас жемқорлық сөзсіз күнәнің көрінісі болып табылады, өйткені Елші Иоанның айтуы бойынша "...күнә болса, заңсыздық бар". Қазақстандағы ең көп таралған дін – ислам пара беруге және алуға қатаң тыйым салады. Мұсылмандардың қасиетті кітабы Құранның сүрелері мен аяттарында бұл ережелер біржақты түсіндіріледі. Құран мәтіндері оқырманды таза және тақуалық өмір сүруге шақырады. Мұсылмандарды әділдік, Құдайдан қорқу, ізгілік, шынайылық, жоғары адамгершілік пен адалдық рухында тәрбиелейді. Құранда сыбайлас жемқорлыққа тыйым салу туралы былай делінген: "Араларыңдағы малдарыңды бұзық жолмен жемеңдер. Сондай-ақ біле тұра адамдардың малынан бір бөлім жеу үшін билерге апармаңдар" (2-сүре "Әл-Бақара", 188 аят). Осылайша әлемдік діндер сыбайлас жемқорлықты, оның барлық көріністерін бірауыздан айыптайды. Әрине, парасаттылық идеологиясы сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің ажырамас бөлігі болып табылады. Облыстық дін істері басқармасы әртүрлі нысаналы топтар деңгейінде деконпозицияланған ақпараттық жұмыс жүргізу жөніндегі іс-шаралар жоспарын жүзеге асыру аясында адалдық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы мінез-құлық құндылықтарын дәріптеу үшін діни бірлестіктердің өкілдерін тарта отыра іс-шаралар өткізеді. Мүдделі құрылымдардың, жалпы азаматтық қоғамның бірлескен күш-жігерімен ғана сыбайлас жемқорлықтан бас тартуға болады. Нәсілдік, этникалық, діни және өзге де ережелерге бөлінбесек, сыбайлас жемқорлық көріністеріне мүлдем қарсы қоғам қалыптастыра аламыз.

Роза ҚАСЕНОВА, облыстық дін істері басқармасы.

Меншік иесі: «Тайынша таңы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

Газет аудан әкімінің қолдауымен шығып, мемлекеттік ақпараттық саясатты жүргізу жөніндегі ресми басылымы болып табылады.

Индекс: 65710

Газет әр аптаның жұма күні шығады.

Директор -
Бас редактор
Гүл НҰРАЛИНА

Қазақстан Республикасы Байланыс және ақпарат министрлігі Ақпарат және мұрағат комитетінде 2010 жылы 20 қазанда қайта тіркеліп, №10803-Г куәлігі берілген.

Газет «Тайынша таңы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің компьютерлік орталығында теріліп, беттеліп, «Старкова А.А.» ЖК-де офсеттік тәсілмен басылған 020000. Көкшетау қаласы, Әуелбеков көшесі, 98 үй.

Тапсырыс: 364. Таралымы: 1300.

МЕКЕН-ЖАЙЫМЫЗ:

Солтүстік Қазақстан облысы, Тайынша қаласы, Қазақстан Конституциясы, 206-үй. БАЙЛАНЫС ТЕЛЕФОНЫМЫЗ: 8 (715-36) 2-19-99

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Қолжазба қайтарылмайды. Келген хаттарға жауап жолданбайды. Жарнаманың келіп түскен материалдардың мазмұны мен мәтініне хабарлама беруші автор өзі жауапты.